

Zarządzenie
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 17 stycznia 2024 r.
w sprawie ustanowienia zadań ochronnych dla rezerwatu przyrody „Źródlika Biegały”

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336, 1688 i 1890) zarządza się, co następuje.

§ 1. Ustanawia się na 5 lat zadania ochronne dla rezerwatu przyrody „Źródlika Biegały” zwanego dalej „rezerwatem”.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w §1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które są określone są w załączniku nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz czynnej ochrony roślin, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, które określone są załączniku nr 2 do zarządzenia.

§ 3. Obszar rezerwatu objęty jest ochroną czynną.

§ 4. Nadzór nad realizacją zarządzenia sprawuje Regionalny Konserwator Przyrody w Szczecinie.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie w dniu podpisania.

p. o. Zastępcy Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska -
Regionalnego Konserwatora Przyrody w Szczecinie

Marcin Siedlecki

**Załącznik nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 17 stycznia 2024 r.**

Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków.

Lp	Identyfikacja i ocena istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych i ich skutków
1.	Ekspansja obcych inwazyjnych gatunków roślin szczególnie kroplika żółtego <i>Mimulus guttatus</i> oraz niecierpka gruczołowatego <i>Impatiens glandulifera</i> , zagrażających rodzimym populacjom gatunków roślin oraz siedliskom przyrodniczym w rezerwacie. (zagrożenie wewnętrzne istniejące)	Eliminacja kroplika żółtego <i>Mimulus guttatus</i> oraz niecierpka gruczołowatego <i>Impatiens glandulifera</i> przy wykorzystaniu metody ręcznego usuwania okazów gatunków oraz monitoring występowania i liczebności tych gatunków.
2.	Zmniejszenie populacji rdestniczki gęstej <i>Groenlandia densa</i> w wyniku nadmiernej konkurencyjności roślin rosnących w sąsiedztwie stanowisk tego gatunku. (zagrożenie wewnętrzne potencjalne)	Monitoring stanu zachowania populacji reintrodukowanej rdestniczki gęstej <i>Groenlandia densa</i> i prowadzenie działań pozwalających na utrzymanie niepogorszego stanu tej populacji poprzez usuwanie roślinności konkurencyjnej w cieku, w sąsiedztwie stanowisk.
3.	Zakłócenie naturalnego reżimu hydrologicznego rzeki oraz innych ekosystemów wodnych na skutek wzrastającego poboru wód podziemnych do celów gospodarczych (stawów rybnych) na terenach sąsiadujących z rezerwatem. (zagrożenie zewnętrzne potencjalne)	Zaplanowanie i realizacja monitoringu hydrologicznego, w tym monitoringu wód podziemnych w celu kontroli oddziaływania na zasilenie Biegały wzrastającego poboru wód podziemnych do celów gospodarczych na terenach sąsiadujących z rezerwatem.
4.	Powszechny spadek poziomu wód gruntowych w skali regionalnej, na skutek deficytu opadów i długotrwałych susz związanych ze zmianami klimatycznymi. (zagrożenie zewnętrzne istniejące i potencjalne)	Eliminacja i ograniczenie zagrożenia nie są możliwe do realizacji, gdyż zależą od postępujących zmian klimatycznych.
5.	Penetracja rezerwatu przyrody przez lokalną ludność i turystów, kłusownictwo, zaśmiecanie obiektu. (zagrożenie zewnętrzne istniejące i potencjalne)	Oznakowanie rezerwatu oraz utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) oznakowania rezerwatu, wzmożona kontrola służb oraz zarządców terenu w zakresie przestrzegania zakazów obowiązujących w obiekcie. Skanalizowanie ruchu turystycznego, poprzez udostępnienie fragmentu rezerwatu. Sprzątanie odpadów.

**Załącznik nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie
z dnia 17 stycznia 2024 r.**

Opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów oraz czynnej ochrony roślin z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań.

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar zadań ochronnych	Lokalizacja zadań ochronnych
1.	Zwalczanie okazów kroplika żółtego <i>Mimulus guttatus</i> oraz niecierpka gruczołowatego <i>Impatiens glandulifera</i> .	Ręczne usuwanie całych pędów kroplika żółtego <i>Mimulus guttatus</i> oraz okazów niecierpka gruczołowatego <i>Impatiens glandulifera</i> z obszaru rezerwatu. Zabezpieczenie pędów kroplika i niecierpka bezpośrednio po zebraniu poprzez włożenie do foliowego worka o odpowiedniej grubości (gwarantującej jego wytrzymałość), a następnie wyniesienie i zutylizowanie biomasy poza obszarem rezerwatu. Ze względu na wysoki stopień inwazyjności oraz wysoką zdolność wegetatywnego szybkiego rozprzestrzeniania się kroplika żółtego w ciągu jednego sezonu wegetacyjnego zabieg prowadzić należy kilka razy w roku (w okresie V-X), w zależności od wyników prowadzonego monitoringu po przeprowadzonych działaniach.	Obszar rezerwatu, w miejscach wytypowanych na podstawie prowadzonego monitoringu.
2.	Ochrona różnorodności biologicznej przed innymi inwazyjnymi gatunkami roślin (np. rdestowcami).	Monitorowanie występowania populacji gatunków obcych inwazyjnych roślin oraz ograniczanie liczebności ich populacji. Eliminowanie gatunków obcych roślin przez wykaszanie, ścinanie i wrywanie (dobór metody w zależności od stwierdzonego gatunku). Działanie prowadzone według potrzeb, w oparciu o wyniki monitoringu.	Obszar całego rezerwatu przyrody.
4.	Ochrona stanowisk rdestniczki gęstej <i>Groenlandia densa</i> .	Coroczny monitoring stanu zachowania populacji reintrodukowanej rdestniczki gęstej <i>Groenlandia densa</i> . Ręczne usuwanie roślinności zagłuszającej okazy rdestniczki, w zależności od potrzeb w oparciu o wyniki monitoringu.	Obszar rezerwatu, w miejscach występowania rdestniczki gęstej.
5.	Monitoring przyrodniczy fauny i flory.	Monitoring populacji wybranych gatunków zwierząt, mykobioty i roślin, chronionych, rzadkich i zagrożonych oraz stanu siedlisk przyrodniczych, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Grabowej PLH320003. Działanie realizowane co najmniej jednokrotnie w okresie obowiązywania zadań ochronnych.	Obszar całego rezerwatu.
6.	Kontrole w zakresie przestrzegania prawa.	Regularne prowadzenie czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania prawa.	Obszar całego rezerwatu.
7.	Utrzymanie czystości.	Sprzątanie oraz usuwanie zaśmieci poza obszar rezerwatu – w terminach i z częstotliwością zależną od potrzeb.	Obszar całego rezerwatu.
8.	Oznakowanie rezerwatu.	Oznakowanie i utrzymanie sprawności technicznej (konserwacja) i ewentualna wymiana oznakowania rezerwatu, w tym tablic urzędowych i regulaminowych. Według potrzeb.	Oznakowanie punktowo przy granicach rezerwatu.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 22 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2023 r. poz. 1336 z późn. zm.) dla rezerwatu przyrody, do czasu ustanowienia planu ochrony, sprawujący nadzór sporządza projekt zadań ochronnych. Zgodnie z art. 22 ust. 4 ww. ustawy zadania ochronne, o których mowa w ust. 1, mogą być ustanawiane na rok lub równocześnie na kolejne lata, nie dłużej jednak niż na 5 lat. Zadania ochronne, zgodnie z art. 22 ust. 3 ww. ustawy uwzględniają:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów, z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin, zwierząt lub grzybów;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową.

Rezerwat przyrody „Źródlika Biegały” uznany został na mocy zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Szczecinie z dnia 13 października 2022 r. w sprawie rezerwatu przyrody "Źródlika Biegały" (Dz. Urz. Woj. Zach. poz. 4435). Celem ochrony w rezerwacie jest zachowanie szczególnych walorów przyrodniczych ekosystemu rozległej niszy źródłiskowej ciek Biegała wraz z mechanizmami jej funkcjonowania, jako złożonego systemu wzajemnego oddziaływania procesów hydrologicznych, geomorfologicznych i biotycznych.

Przez zadania ochronne rozumie się wyszczególnienie ustalonych działań ochronnych, które wynikają z potrzeby przeciwdziałania stwierdzonym zagrożeniom i utrzymaniu celu ochrony rezerwatu. Istotnym zagrożeniem stwierdzonym w rezerwacie jest ekspansja obcych inwazyjnych gatunków roślin, szczególnie kroplika żółtego *Mimulus guttatus*, który jest bardzo ekspansywny w obrębie nisz źródłiskowych, na obrzeżach cieków oraz w nurcie, pogarszając w ten sposób warunki rozwoju dla rozwoju gatunków rodzimych, wskaźnikowych dla źródlisk oraz reofilnych. Jednym z zagrożonych gatunków jest tu rdestniczka gęsta *Groenlandia densa* – gatunek z sukcesem reintrodukowany w ramach projektu LIFE13 NAT/PL/000009, pn. „Active protection of watercrows habitats and restoration of wildlife corridor in the River Drawa basin in Poland”/”Czynna ochrona siedlisk włosieniczników i udroźnienie korytarza ekologicznego zlewni rzeki Drawy w Polsce” współfinansowanego przez Komisję Europejską oraz Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie (NFOSiGW). Ze względu na wysoki stopień inwazyjności oraz wysoką zdolność wegetatywnego szybkiego rozprzestrzeniania się kroplika żółtego w ciągu jednego sezonu wegetacyjnego, należy odpowiednio często monitorować obszar rezerwatu i usuwać pędy kroplika, żeby zapobiec jego intensywnemu rozprzestrzenianiu. Innym gatunkiem inwazyjnym stwierdzonym w granicach rezerwatu jest niecierpek gruczołowaty *Impatiens glandulifera*. Zjawisko rozprzestrzeniania się gatunków obcych inwazyjnych zagrażających rodzimym populacjom gatunków roślin oraz cennym siedliskom będzie wymagało monitoringu oraz podejmowania odpowiednich działań, w zależności od jego wyników.

Nie przewiduje się prowadzenia ochrony czynnej gatunków zwierząt i grzybów jako wypełnienie zapisu art. 22 ust. 3 pkt 3 ustawy jak wyżej. W ramach działań ochronnych przewiduje się prowadzenie ochrony czynnej roślin, w odniesieniu do stanowisk rdestniczki gęstej *Groenlandia densa*, tj. ręczne usuwanie roślinności zagłuszającej okazy rdestniczki.

Na terenie rezerwatu zaplanowano również prowadzenie monitoringu fauny i flory, ze szczególnym uwzględnieniem gatunków i siedlisk przyrodniczych będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000 Dolina Grabowej PLH320003.

W celu przeciwdziałania zagrożeniu nadmiernej penetracji rezerwatu przyrody powodującej jego zaśmiecanie, zaplanowano prowadzenie regularnych czynności kontrolnych w zakresie przestrzegania prawa oraz utrzymanie czystości poprzez sprzątanie i usuwanie zaśmieci z terenu rezerwatu. Ponadto rezerwat zostanie oznakowany tablicami urzędowymi oraz regulaminowymi.

Mając powyższe na uwadze obszar rezerwatu objęty został ochroną czynną.

Projekt niniejszego zarządzenia przesłano do zaopiniowania do Nadleśnictwa Polanów mailem z dnia 15 stycznia 2024 r. W korespondencji zwrotnej Nadleśnictwo Polanów (pismo z dnia 16 stycznia 2024 r., znak: Z1G.7212.3.2024) wniosło o uwzględnienie w pkt. 5 załącznika nr 1 do projektu zarządzenia konieczności skanalizowania ruchu turystycznego, poprzez udostępnienie fragmentu rezerwatu jako jednego ze sposobów eliminacji lub ograniczenia istniejących zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków. W opinii Nadleśnictwa udostępnienie fragmentu rezerwatu zwiększy możliwość skutecznej ochrony przed zagrożeniem ze strony niekontrolowanej turystyki, jednocześnie umożliwiając edukację i poznawanie przyrody turystom oraz lokalnej społeczności. W związku z powyższym uwzględniono wniosek Nadleśnictwa Polanów – dodano zapis dot. udostępnienia fragmentu rezerwatu.

Przedmiotowe zarządzenie nie jest aktem prawnym podlegającym publikacji. Jego treść dostępna jest na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/rdos-szczecin/zarzadzenia-regionalnego-dyrektora-ochrony-srodowiska-w-szczecinie>